

ЛЯХ І.В.

(Криворізький тех. ун-т)

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПОНЕНТІВ ТЕРМІНІВ-КОМПОЗИТІВ У НІМЕЦЬКІЙ ГІРНИЧІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

This article deals with composite words in German mining terminology. The article considers an attempt of classification of terminological semantic groups and their analysis and describes some semantic models of terminological composite words.

Key words: *composite words, semantic, semantic model, lexical- semantic group.*

У процесі вибирання термінів-комполітів і аналізу сполучувальних можливостей їх складників з'явилася необхідність визначення їх синтагматичних типів при наявності певної семантичної обмеженості опорних компонентів, що обумовлено специфікою термінологічної номінації. **Метою статті** є встановити можливість моделювання семантичної структури термінів-комполітів і описати (**завдання**) їх семантичні особливості. Постулюється, що тільки семний аналіз мовної одиниці може бути позначений як структурний [Стернин 1985, с.41], але матеріал нашого дослідження примушує нас більш широко зрозуміти структурний підхід. Можна стверджувати, що мова, як системно організований об'єкт дійсності, складається з елементів, які також мають структурно – системну організацію. Виокремлення і визначення таких системно-структурних одиниць і є моделюванням. У свою чергу визначення семантичних моделей складних термінів розширює можливості пошуку і визначення терміна, реферування тексту, машинного перекладу тощо.

Технічна термінолексика, яка є **об'єктом** нашого дослідження, має називати більшої частиною неживі предмети і накладає певні обмеження на суміщувальність компонентів синтаксичних конструкцій. До того ж, як пише Канделак, для кожної системи значень, які лежать в основі термінологій будь - якої науки, галузі, характерна певна типова ситуація, тобто, предмети, процеси, явища, якості, величини і типовий характер взаємовідносин між ними [Канделак 1986, с.136]. Під типовими ми розуміємо специфічні саме для цієї галузі найменування, які відображують систему понять конкретної галузі. Поряд із типовою ситуацією важлива також типізуюча характеристика семантичної кваліфікації, яка виокремлює певну кількість мовних одиниць в чітко означений розряд, серію, обумовлюючи семантичне підґрунтя продуктивності певної моделі.

Значну більшість термінів в термінології гірничої справи складають синтаксичні конструкції – композити. Композит, як і словосполучення (**предмет дослідження**) - це конструкція з двох або кількох компонентів, побудована за принципом бінарності структурної (наявність мінімум двох БС) і бінарності семантичної. Незалежно від формальної кількості складників,

семантично композити і словосполучення розкладаються на два компоненти - детермінант і детермінат (головний і залежний члени). Риса структурно - семантичної *сумісності* і *суміщуваності* притаманна кожному компоненту конструкції, як і кожному слову в самостійному вживанні. Це проявляється в тому, що термінологічна конструкція складається не з випадкових складників.

Актуалізація такого елемента (макрокомпонента) значення, який дозволить визначити спільний для певної групи термінів аспект значення і далі виокремити певні семантичні моделі термінів що мають спільну семантичну складову, є важливим для термінологічної практики. Аспект значення, генералізований компонент значення може визначатись у термінах глибинно – семантичних категорій. Парадигма семантичних категорій розповсюдилася на різні сфери і явища лінгвістики з урахуванням різних критеріїв: онтолого - ситуативних, семантично - сигніфікативних, синтаксичних тощо. У дослідженнях композитів і словосполучень лінгвісти використовували принципи глибинно-семантичного аналізу, синтагматичний підхід і номенклатуру - Lokales, Kausales, Modales [Вашунин 1982; с. 70, Пристайко 1996 с.114; Buhlmann, Fearn, 1985]. Відомо, що лексико – семантична група має включати ядро (постійну та обов'язкову ознаку) і периферію (непостійну та необов'язкову ознаку). Визначення ядра і периферії лексико – семантичної групи обумовлюється кількома чинниками: методологією наукового дослідження, частиномовною кваліфікацією складників, кількісним складом мовної одиниці. Пропонується методологічно неоднорідний підхід до семантичної кваліфікації мовної одиниці при мікрокомпонентному і макрокомпонентному аналізі. При макрокомпонентному аналізі опорним елементом віднесення семем до ядра – периферії є не відображення предмета у значенні, а саме значення [Стернин 1985, с. 52]. Основними умовами макрокомпонентної кваліфікації є 1) обов'язковість макрокомпонента для значення і 2) неможливість виведення такого компонента зі складу значення без порушення номінативної функції семемі. Ядерна семема сполучує денотативний макрокомпонент і функціонально – стилістичний компонент. Для термінологічної семемі невід'ємною частиною номінації є належність до логіко-семантичної системи галузевої термінології. Частиномовна кваліфікація мовної одиниці також обумовлює якість дихотомії ядро –периферія. Для різних частин мови наявність периферії є нерегулярною: іменник часто має численну периферію, прикметник не завжди має периферію як таку. Можна припустити, що кількісний склад мовної одиниці також впливає на семантичну характеристику, оскільки складна одиниця містить неоднакові частиномовні компоненти.

Семантична характеристика бінарної синтаксичної конструкції, окрім значення кожного окремого компонента має враховувати відношення між компонентами, що можливо на основі трансформного аналізу, тобто виведення разом із основними додаткових складників значення. Трансформуючи композити на словосполучення або навіть на речення, можна встановити кореспонденцію в глибинній структурі з певним класом предикатів - провербів,

дієслівних суперлексем, латентних предикатів, які мотивують приєднання означальних компонентів синтаксичних конструкцій: *Baggerbeladung – Beladung mit Hilfe des Baggers*. Відсутній в лексемі латентний компонент *mit Hilfe* мотивує і підкреслює значення інструментальності першого компонента композита. Тож, від поверхневих семантичних характеристик, шляхом трансформного аналізу можна наблизитися до глибинної семантичної структури складного слова як синтаксичної конструкції. За ознаками наявності певної наявної та латентної семи, основи зараховувалися до окремої семантичної групи. Найбільш численними виявилися такі групи основ: основи іменні (прикметників, займенників) і основи дієслівні (віддієслівні). Для аналізу наводимо приклади таких основ - перших компонентів:

1. 1. Лексико - семантична група з компонентами, які мають **ЛОКАТИВНЕ** значення. Це численна група перших складників, яка складається з основ іменників зі значенням місця і способу розташування, подібні основи містять в собі латентний компонент "sich befinden" як такий, що має мотивувати приєднання наступного компонента і сформувати таку групу композитів: *Seitengang* - бокова жила, , *Tiefendrennung* - глибинний дренаж, *Untertagebohrung* - підземне буріння, *Unterwassersiebung* – підводне просіювання, *Etagenstrecke* - поверховий штрек, *Grenzstrecke* - граничний штрек, *Kaskadenentstauber* -каскадний пиловловлювач, *Linienausbau* - кріплення рядами , *Ortkappe* - верхняк вибійного кріплення, *Oberflächenentwässerung* - поверхнєве зневоднення; *Parallelstrecken* - паралельні штреки;

1. 2. Лексико - семантична група з компонентами, що мають **МАТЕРІАЛЬНЕ** значення.

До цієї групи належать основи іменників зі значенням матеріалу. Такі основи мають в собі латентний компонент "sein aus " як мотивуючий приєднання. Ядро цієї групи складають питомі лексеми - іменники: *Bleistreifen* - свинцева прокладка, *Eisenausbau* - сталеве кріплення, *Flammensprengung* - полум'яне підривання, *Gipsbesatz* - гіпсове забивання, *Luftausspülen* - продування повітрям, *Leuchtmelder* - світловий сигналізатор, *Lehmeinführung*-заповнення глиною, *Kaliflöz* - пласт калійних солей, *Kalkbesatz* - ванпякова забійка, *Kupferkonzentrat* - мідний концентрат, *Pechkohle* - смолисте вугілля, *Stahl tubing* - сталевий тубінг.

Окремий сегмент цієї лексико - семантичної групи складають запозичені компоненти - іменники: *Aluminiumkappe* - верхняк з алюмінієвого сплава, *Metallausbau*- сталеве кріплення, *Petroleumschacht* - нафтова шахта, *Methanbohrloch* - дегезаційна свердловина, та полікомпонентні композити зі значенням матеріальності: *Stahlgusssegment* - тубінг зі сталевого лиття, *Stahlbetonfuss* - залізобетонна підпора, *Steinkohlengas* - кам'яновугільний газ.

На периферії цієї групи розташовані компоненти із непрозорою семантикою: *Papierkohle* - листкове вугілля, *Lichtweite* - ширина (виробки) у світлі.

1.3. Лексико- семантична група з компонентами, які мають **ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ** значення. До цієї групи належать основи іменників зі

значенням інструмента латентним компонентом "mit Hilfe". Ядерний сегмент цієї групи утворюють основи питомих іменників, симплексів і композитів зі значенням інструмента: *Baggerbeladung* - завантаження екскаватором, *Sägebrecher* - зубчастий щеківий подрібнювач, *Keilbefestigung* - клинове закріплення, *Ventilbohrer* - бурова желонка з клапаном, *Meisselbohrung* - колонкове буріння, *Pumpenförderung* - помпове видобування, *Wagenberieselung* - вагонеткове зрошення;

На периферії цієї групи розташовані компоненти із непрозорою семантикою: *Pflugabsteicher* - плуговий звалювач, *Mühlenbetreib* - млинове виймання.

1.4. Лексико - семантична група компонентів з **квантитативним** значенням . До цієї групи належать основи прикметників, займенників, числівників, віддієслівних іменників тощо. Це основи з кількісним значенням, які містять латентний компонент "wieviel, wie gross, wie" :

Mehrmauerung - збільшення величини кріплення, *Minderdruck* - мінімальний тиск, *Mindestförderung* - мінімальний видобуток, *Mengenausbringen* - кількісний вихід, *Nullschicht* - нульовий шар, *Normalrinne* - нормальний рештак, *Doppeleinbruch* - подвійний вруб, *Dauerausbau* - постійне кріплення, *Dreistempelausbau* - тристійкове кріплення, *Drillingsstrecken* - потрійні штреки, *Einzelstreb* - одиночна лава, *Viertaktpumpe* - чотиритактовий насос, *Viertelsekundenzünder* - детонатор з чвертьсекундним уповільненням, *Vieleimerbagger* - багаточерпаковий екскаватор, *Spitzenlast* - максимальне навантаження.

1.5. Лексико-семантична група основ з **квалітативним** значенням.

До складу цієї групи входять основи - компоненти прикметників і невеликої кількості іменників зі значенням якості і латентним компонентом "wie". Ядро цієї групи утворюють питомі прикметники з прозорим якісним значенням: *Breitholz* - широка пластина, *Feinbruch* - тонке подрібнення, *Freifäche* - вільна поверхня, *Grobbrechen* - подрібнювач великого дрібнення, *Grosstrochner* - велика сушильна, *Glattstellen* - вирівнювання поверхні (вибою), *Gleichdruck* - рівномірний тиск, *Hartgestein* - тверда порода, *Kleingesenk* - короткий гезенк, *Krummbohren* - викривлення буріння, *Kühltrommel* - холодильний барабан, *Kurzstreb* - коротка лава, *Nassverfahren* - мокрий спосіб, *Normalrinne* - нормальний рештак, *Neufeld* - нова виймальна ділянка, *Schnellabbau* - швидкісне виймання, *Schrägbau* - уклінний хідник, *Hochbagger* - екскаватор верхнього черпання, *Tiefstoss* - нижній вибій, *Rohwasser* - природна вода, *Sauerpumpe* - кислотний насос,

На периферії знаходяться одиниці із непрозорою семантикою означального компонента: *Frostmantel* - льодова оболонка, *Blindort* - тупиковий вибій, *Taubgut* - пуста *Frischerz* - неокислена руда, порода, *Schwachgas* - низькокалорійний газ; *Fettkohle* - жирне вугілля, *Schwerspülung* - важке промивання, *Rundherd* - радіальний концентраційний стіл.

1.6. Лексико - семантична група основ - компонентів з **компаративним** значенням. До цієї групи належать основи іменників зі значенням подібності

до певних предметів живої і неживої природи, артефактів тощо. Мають ознаки семантичних зрушень і містять латентний компонент "sein wie": *Blätterkohle* - листкове вугілля, *Blumenkohle* - очкове вугілля, *Bockkran* - козловий кран, *Bettschicht* - підстилковий шар, *Vogenausbau* - аркове кріплення, *Vauchwand* - опукла стінка, *Becherrad* - черпакове колесо, *Breitorf* - рідкий торф, *Eimerrinne* - черпаковий жолоб, *Eierbrikett* - яйцевидний брикет, *Fächerbetreib* - виймання з віяловим подвиганням, *Faltenschlauch* - гофрований шланг, *Flügelort* - флангова горизонтальна виробка, *Fussplatte* - опорна плита, *Gabelflöz* - роздвоєний пласт, *Glockenmühle* - конусний подрібнювач, *Gürtelelevator* - стрічковий елеватор, *Herzeinbruch* - центральний вруб (жарг.) *Himmelerz* - руда, що залягає на поверхні (жарг.) *Hosenrinne* - розвоєний лоток, *Karlik-Schlepper* - карликовий тягач, *Kastenabdeckung* - перекриття яциковим кріпленням, *Katzenträger* - опорна балка для крана, *Kopfplatte* - плита - верхняк, *Korbfilter* - коробковий фільтр, *Kranzbohrer* - коронковий бур, *Kreuzbruch* - обрушення точки перехрещення виробок, *Krükenkratze* - скрібок з трапецієподібною лопаттю, *Kronestange* - штанга з коронковидним кінцем, *Löffelarm* – руків'я ківшя, *Mühlenbetrieb* - виймання гірничими млинами, *Mundloch* - вустя виробки, *Maulbrecher* - щеківий подрібнювач, *Mantelbrecher* - конусний подрібнювач, *Sattelboden* - сидловидне дно (вагонетки), *Schrankenbühne* - підлога, *Turmbagger* - баштовий екскаватор, *Trommelschleuder* - барабанна центрифуга, *Trichterbauverfahren* - розробка воронками, *Taschenrad* - стільниковий ротор, *Sackstrecke* - тупикова горизонтальна виробка, *Spiegelschnitt* - радіальний розріз,

1.7. Певні компоненти композитів утворюють нечисленні групи, які можна визначити як міноритарні. Але наявність подібних моделей дозволяє передбачити появу наступних композитів. Так значення **посесивності** відображається у композитах, утворених від епонімів, топонімів тощо: *Devaltrommel*- барабан Девалія, *Dowtystempel*- стійка Даумі, *Honigmannschacht* – шахта Хонігманна, *Pallmann-Mühle* – млин Пальмана. Незначною кількістю прикладів відображені значення

дейктичності: *Selbstfall* - самоскид, **темпоративності** в прямому значенні: *Anfangsschicht* - початковий пласт, *Endstempel* - кінцева стійка, *Zeitzünder* - електродетонатор повільного підривання.

1.8. Лексико - семантична група основ - компонентів з **об'єктною** семантикою. До цієї групи входять основи іменників і субстантиватів зі значенням об'єкта : *Stempelabstand* - крок стійкового кріплення, *Nackenkürplung* - крюкове зціплення, *Pfeilerbreite* - ширина цілика, *Lampenputzmaschine* - машина для чищення ламп, *Hangendstrecke* - польовий штрек,

2. Лексико-семантичні групи композитів із **дієслівним** компонентом. Визначення віддієслівних компонентів у складі композитів є непростим завданням, оскільки кваліфікація частиномовної приналежності мовної одиниці як компонента композита ускладнюється внаслідок редуції формотвірних елементів. Прослідкувати дієслівну кваліфікацію мовної

одиниці складно вже на глибині трьох кроків: *Abbohr(tiefe)- Abbohren-abbohren; Abbau(art)- Abbau- abbauen; Belade(rinne)- Beladen- beladen; Dreh(bohrung)- Drehen- drehen; Eindring(tiefe)- Eindringen- eindringen*. З понад 150 серій віддієслівних композитів, які ми виокремили з піддослідного матеріалу заради кваліфікування за частиномовними ознаками, більшість показали наявність і словникового дієслова і словникового віддієслівного іменника з ідентичними основами. Внаслідок такої неоднозначності морфологічної структури мовної одиниці ускладнюється і семантична кваліфікація її компонентів, їх визначення і таксономія.

Композити з дієслівними (віддієслівними) основами складають основну частину термінолексики гірництва і мають бути класифіковані за певними принципами, розкладаючи композит на складники, визначати їх семантику і синтагматику. Користуючись визначенням типової ситуації Канделаки [Канделаки 1986], означимо віддієслівні компоненти -ІБС як процеси або компоненти з процесуальним значенням. Складання типізуючої номенклатури процесів у термінології гірництва є *перспективою подальшого дослідження*. У даній статті ми окреслюємо основні групи термінів на позначення процесів.

2.1. Лексико - семантична група основ – компонентів на позначення **процесів** видалення. Процеси видалення є основними технологічними прийомами гірництва. Це відкривання, відбивання, виймання, відкидання, вивантаження, виливання, діставання; процеси, які мають значення виходу і яким можна дати узагальнюючу характеристику «процеси видалення». Паралельно виокремлюється група семантичних компонентів «способи видалення», до яких належать композити з компонентами на позначення подрібнення, підривання, розрізання, які супутні процесам видалення. Процеси видалення: *Absaughaube - відсмоктувальний ковпак, Abziehtrichter - випускна воронка, Auslauftrichter - випускна воронка; Abwurftrammel - розвантажувальний барабан, Abfallrohr - випускна труба, Abluftstollen - витяжна штольня, Abgabeschürre - вивантажувальний жолоб, Ausflussrohr - виливна труба, Ausbruchsherd - осередок викиду, Auswurfschiessen - підривання на викид, Ausziehstrecke – витяжний(вентиляційний)штрек, Kratzklassierer - шкребковий класифікатор, Klauberz - порода, відібрана вручну; способи видалення: *Schneidarm - водило прохідкового комбайну, Mahlgang - процес подрібнення, Stürzböschung - відкіс обрушення, Pochhammer - молот для товчення, Reissshaken - розрихлювач;**

Ця група віддієслівних основ є найбільш численною і включає в себе основи без афіксів, основи - префіксальні деривати, основи – субстантивати.

2.2. Лексико - семантична група основ - компонентів на позначення процесів з **локативним** значенням вниз/вверх : , *Abteufhammer - поглиблювальний молоток, Absenkungstiefe - глибина зниження; Senkzimmerung - опускне кріплення, Setzbewegung - рух при осіданні, Steigschacht - підйомний шахтний стовбур, Schüttelrutsche - розгойданий конвейєр; всередину/назовні: *Abteufhammer - поглиблювальний молоток, Anlaufrolle - направляючий ролик, Einlaufkammer - вхідна камера, Einflussrinne - впускний лоток, Austragrinne -**

виносний лоток, *Eingangsschlauch* - вхідний шланг *Einfahrgleis* - путь прибуття, *Einlaufkammer* - вхідна камера, *Vorziehhaspel* - лебідка для підтягування вагонеток, *Ableitungsrinne* - відвідний лоток. Ця група складається з віддієслівних безафікських основ; віддієслівних основ з префіксами; віддієслівних основ – субстантиватів.

2.3. Лексико - семантична група основ - компонентів на позначення **стабілізаційних** процесів. Стабілізаційні процеси присутні у технології гірництва паралельно із процесами видалення і іншими методами руйнування і було б доцільно визначати їх як окрему лексико – семантичну групу. Тож, логічно буде характеризувати як конструктивні процеси закріплення: *Haltepfahl* - опорна свая, *Bremsstempel* - упорна гальмівна стійка, *Stützlinie* - лінія опори, *Hilfskippe* - допоміжний верхняк, *Stellwinkel* - установчий кут, *Sammelrinne* - збірний жолоб, *Ausbaubogen* - арка кріплення, *Ausgleichseite* - вирівнююча сторона, *Auflagekraft* - реакція опори, *Auffanggrube* - вловлюючий колодязь; допоміжні процеси: *Lehrstollen* - навчальна штольня, *Messstempel* - вимірний стійка, *Putzarbeiten* - роботи із зачищення, *Beobachtungsstollen* - штольня для спостережень, *Bewetterungsanlage* - вентиляційне устаткування, *Belüftungsschacht* - вентиляційний шахтний стовбур, *Beleuchtungsfläche* - освітлювана площа, *Rettungsort* - камера – схованка. До цієї групи входять основи безафікських дієслів, основи дієслів з афіксами, основи субстантиватів.

2.4. Лексико - семантична група на позначення **транспортних** процесів. Процеси переміщення у просторі, транспортування вантажів також мають технологічне значення, а, значить, терміни на позначення таких процесів мають бути у числі базових у лексиконі гірництва. Це терміни на позначення процесів транспортування: *Fahrstrecke* - відкатний штрек, *Förderrohr* - транспортувальна труба, *Hubwagen* - підйомна вагонетка, *Gleitrinne* - рештак для спускання копалини, *Laufwagen* - ходовий візок, *Laufgurt* - рухома конвейєрна стрічка, *Abförderband* - приймальний конвеєр; процесів завантаження/вивантаження: *Ladestrecke* - завантажувальний штрек, *Aufgabeförderer* - завантажувальний конвеєр, *Abkippvorgang* - процес розвантажування, *Abgabeschürre* - жолоб для вивантажування, *Austragkammer* - розвантажувальна камера, , *Ausstürzvorrichtung* - устаткування для відкидання, *Ausladeöffnung* - вивантажувальний отвір, *Beladebühne* - вивантажувальна підложка, *Beschickungsschlauch* - завантажувальний шланг. До цієї групи також входять різні за морфологією слова - без префіксів, афіксальні деривати, субстантивати.

Аналізуючи композити у термінології гірництва ми виявили, що колокативні характеристики мають важливе значення для структури композитів. Так означальні атрибутивні компоненти розташовуються найчастіше як перший структурний компонент композита і показують більшу різноманітність семантичних характеристик, ніж другий, опорний компонент композита. Другий, опорний компонент може мати

інструментальну семантику (інструмент): *hobel*, *-apparat*, *-hammer*, *-bagger*, *-stange*, *-gerät*, *-bohrer*, *-aggregat*, *-maschine*, *-förderer*, *-mine*, *-maschine*

локативну семантику (локатив):

-raum, -kappe, -strecke, -gebiet, -feld, -front, -sohle, -punkt, -ort, -flügel, -kante, -linie, -winkel, -zone, -bühne, -kasten, -damm, -gesenk, -loch (bohrloch), -streb, -reihe, -kaverne, -bruch, -querschlag, -abschnitt,

-процесуальну семантику (процес): -betrieb, -sprengung, -ausbau, -bewetterung, -beherrschung, -förderung, -zimmerung, -bau, -arbeit, -gewinnung, -saugung, -bewegung, -belüftung, -schiessen, -spülung, -behandlung, -bruchbau, -abscheidung, -tränken, -verfahren; параметральну семантику (параметр):

-höhe, -länge, -teufe (<tief), -dichte, -weite, -mächtigkeit, -об'єктну семантику (об'єкт):

-stempel, -lutte, -rohr, -gebäude, -kette, -pflug, -zimmerung, -stange, -brücke, -schacht, -grube.

Визначення об'єктної семантики ускладнюється, оскільки об'єктне значення властиве у різній мірі і одиницям з локативним компонентом, і одиницям з інструментальною семантикою. До того ж власне значення об'єкта є неоднорідним, і часто залежить від колокації.

Більшість композитних конструкцій складається з двох компонентів і за кількістю залежних актантів відповідає моделі з одноактантною валентністю. Композит з одноактантною валентністю включає до свого складу опорний і залежний номінативний компонент. Це найбільш типова модель, яка описує синтагматику номінативних компонентів композитів. Найбільш продуктивною є група з процесуальною семантикою: процес видалення + локатив : *Abbauabteilung, Abbaufeld, Abbauraum, Bruchkante, Bruchwinkel, Bruchzone, Gewinnungsraum, Gewinnungsfeld, Schneideort*; локатив + процес: *Dachabfall*; процес + об'єкт : *Auszugsschacht, Abbausohle* ; об'єкт + процес: *Hangendbruch*; локатив+процес: *Tiefendrennung* - *глибинний дренаж*. Продуктивними є також такі моделі: локатив+об'єкт: *Seitengang*, матеріал+об'єкт: *Stahl tubing* матеріал+інструмент: *Leuchtmelder* - *світловий сигналізатор*, інструмент+інструмент: *Sägebrecher* , інструмент + процес: *Keilbefestigung*; квантитатив+ інструмент: *Viertaktpumpe*, квантитатив+ об'єкт: *Einzelstreb*, квантитатив+ процес: *Grobbrechen*; квантитатив + об'єкт: *Normalrinne*; компаратив+ об'єкт: *Fächerbetreib*. Зважаючи на ознаки ізоморфізму між композитами і словосполученнями, є припущення, що аналогічні або подібні лексико-семантичні моделі можна застосувати для термінологічних словосполучень і це є перспективою подальших досліджень.

Література

Вашунин В.С. Структура определительных сложных существительных в современном немецком языке. – Куйбышев, 1982. *Канделаки Т.С.* Семантика и мотивированность терминов.- М.: Наука, 1986. *Пристайко Т.С.* Лексико – номинативная организация специального текста. – Днепропетровск: УКО ІМА – Прес, 1996. *Стернин И.А.* Лексическое значение слова в речи. – Воронеж, 1985. *Чейф, Уоллес Л.* Значение и структура языка.- М.: Прогресс, 1975. *Buhlmann, Rosemarie; Fearn, Anneliese.* Handbuch des Fremdsprachenunterrichts. Unter besonderer Berücksichtigung naturwissenschaftlich-technischen Fachsprachen. – Berlin: Langenscheidt, 1987.